

FOTOGRAF

zlatko krasni

MOLITVA

Svjati Bože, svjati krjepki,
ti koji gore u crnini hrčeš,
hajde rigni uragan na debeli, beli svet,
na debeli, podbuli usamljeni svet,
pošalji skakavce u žitorodni kraj,
blokiraj rotor u hidrocentrali,
izbaci kroz prozor spasilačku opremu,
izbi naše prednje porculanske zube,
razreži uramljenu fotografiju s proslave,
otčepi sve otvore, naš lokalni beskraj,
zabi aperkat u arhajski torzo Apolonov,
pogodi meteorom ostakljeni centar,
ispriještaj ulice, lažiraj proročanstva,
zabranji dolazak tačnih nemačkih vozova,
zaveži u čvor te jasne, prave pruge,
podmetni pesmu u ocarinjeni kofer,
nesiguran ulog u uredne novčanike,
usadi svim putnicima aritmiju srca,
zabrani da napreduju za crnom lokomotivom,
zabrani da uskladjuju visinu, obim glave,
zagubi pištaljku Glavnog Otpovrnika,
rastopi oštrot sećivo Lenjira,
sruči hektolitre ricianusa na ironičnu generaciju,
vrati u muzej živchine fosile,
pripali fitilj, okreni drugu ploču,
okreni naopačke primere za ugled,
izbaci iz naslova kompromisni krik,
izglašaj novi program za novorođene,
preseći tetrapak da se razlete metafore,
oslobodi svaki organ u organizmu,
duni u njegovo presporo sagorevanje,
organizuj najzad ustanak iz anestezije,
jer ja neću više na gotove obroke,
jer ja neću više na konačni obračun,
ja neću na posao u fabriku romantičke,
neka drugi grade put ka zlatnom večernjem rumenilu.

JUTRO

Nema tu ničeg prljavog
ni tužnog: taj pokret nadole
neće izazvati revoluciju
u zardalim okrajima
tvoje duše. Nikakve katedrale,
pastorale: pražnjenje rezervoara
je muzika veka: krčanje
izgubljene radio-veze: oproštaj
za izumrli deo tebe. I
nikakve tragične neshvaćenosti:
u tvojoj višespratnici
vas ima tačno onoliko
koliko je isplanirala gradska
kanalizacija. Sad
svako u svom belom prostoru
pravi isti uvežbani pokret
i odmah pada noć:
napolju čekaju
strpljivi autobusi.

FOTOGRAF

Pored same crno-bele šrafte
neko pretrčava ulicu.
Žuti taksi naleće.
Devojka pada.
Lokva krvi oko nje.
Vozač čupa kose.
Ljudi pritrčavaju.
Grozničavo, grozničavo tražim
dobar ugao za snimak.

ISKUSNI PESNICI

»Kakva su to vremena kad razgovor o drveću
gotovo da je zločin.« (Brecht)

Iskusni pesnici vade bisere
u ronilačkom odelu, pucaju
na obeležene mete, ne prekoračuju
brzinu, prilagodavaju
dioptriju, tapšu nas
po ramenu, kažu
stasala
nova
generacija.

Dok sam stajao jednom tako,
ledima o zid naslonjen,
zureći u beskonačnost,
u usta mi utele
jedan mali AMSEP,
nevidljiv i nedodirljiv,
u najsirovijem svom izdanju:
zato mu odmah spustih temperaturu,
do konkretnog stanja,
a kad sam ga imao u rukama,
njapre ga pretresoh,
odstranih od sumnijivih elemenata,
pa ga dobro očerupah,
prožvakah, provarih i tako dalje,
svedoh, ukratko, na razumnu meru,
da stoji čvrsto na nogama,
onda ga ponudi cigaretom,
pustit ga da razmisli,
pa tek onda da potpiše
slog po slog,
reč po reč,
bukvalno ga tako preobratih
i sad me verno veliča
u nebeskim svojim prostorima.

RAZGOVOR S BOGOM

»Sit sam, presit te tvoje ravnodušnosti!«
vičem mu u uvo
dok ulećemo u krivinu 100 km na sat,

a on kaže:
»Kočnice ti otkazuju.«
Posmatra stvari istorijski, dijalektički.

POSVETITI SE DJECI

Posvetiti se djeci. Ovisi o mnogo čemu.
Nije o tome razmišljala. Ne može
odrediti, vrijeme donosi svoje.
Ne zna točno. To je još daleko.
Ne zna. Ali nije sigurno.
Nešto kasnije. Ne zna unaprijed.
Nije potrebno dulje samovati.
Ne želi biti sama; voli djecu. Da nade
smisao života. Ne zna razloge.
Ne želi se ranije opterećivati. Ne zna
kada će to biti. Prema mogućnostima.
Ne misli na to — sudbina.
To ostavlja budućnosti. Želi
proživjeti. Ne zna još. Nije
razmišljao o tome. Kad bude
sposoban. Kad bude najpovoljnije vrijeme.
Kad bude spremna. Ograduje se. Kad
se osjeti usamljenim. Dovoljno stara
da razumno misli. Kasnije bi bilo teže.
Nije razmišljala. Ne zna. Ne želi biti
ovisna. To je normalno. To dolazi samo
po sebi.

SVAĐA

—Svada. —Majka bolesna. —Podredenost.
—Za sada još ništa. —Dominacija majke.
—Neslaganja, sukobi. —Zadovoljna sam.
—Puno toga. —Sukobi zbog nerazumijevanja.
—Ne slažemo se oko nekih stvari.
—Ništa. —Novčane poteškoće. —Ništa.
—Svada. —Svada. —Nerazumijevanje.
—Ništa —do danas. —Moj »doprinos«.
—Financije. —Svada. —Neslaganje.
—Uvijek sam vesela. —Neslaganje sa
suprugom. —Nerazumijevanje roditelja.
—Nesklađ. —Bolest roditelja.
—Sukob generacija. —Nezadovoljni roditelji.
—Dobro je. —Lažna obećanja. —Zadirkivanje.
—Nema problema. —To su moji problemi.
—Nerazumijevanje. —Neshvaćanje.
—Pogledi roditelja na društvena zbivanja.
—Savjeti, prodike. —Svada.
—Prepirke. —Prelalo razgovora.
—Nepotpuni razgovori. —Nepravda.
—Neka sitnica.

Posvetiti se zamoda
jagoda zamoda

Kap moje krvi

rajko đurić

OBNOVA

Uz dahom dotičeš sve
Lomaču i grudvu snega
Neizgovorenu reč
Obnavljač bol
Civije Zemlje vrtiš
Plava sojka uz dahom tvojim
Veseli smrt
Devet slonova sedam karuca
Dvadeset sedam konja
Četrdeset i tri bosonoga vojnika
Poč tvojom stopom
Gledaš u oko neba
Uz dahom rascvetavaš pupoljke
Brojiš uzroke straha
I pitaš rođene u vetru
Začto je menjao ime bog
Cuvari divljači stavljaju otrov
Na kopiju
Eude se šume
Svedoci prasivarana
Pod crnim nebom
Miluju tvoj dah

KUĆA

Kad vidim kuću uvek sam na početku
Između njena četiri teška kamena
Noću s groblja ukradena
Ko da mi se oči gnječe
Zaškripe greda
I ko nekad opet ih vidim
Crne i malo trule
Ko da su vešala bile
Majstori pljuvačkom eksere vlaže
One velike ciganske
A jedan — sećam se — reče
I bele pčele dočekaće
Ja čekao na gredi
Da pčele slete
Sve dok nisu zaklali petla
Dugo sam sanjao
(I još sanjam)
Kako petao bez glave skače
I plakao što mi je zora umukla
Tako je moja kuća rasla
Kad je porasla do slemena
Moja ljuljaška
Moj zalet u nebo s bagrema belog
Ostala bez grane
O kako sam jecao
(I sad zbog tog jecaja jecam)
Kad su bagrem sekli
Prokljinjao sam slemene i kuću
Posle su iskopali rupu
Da naspu zemljom kuću
S rupom sam se srođio
Ona je upoznala sve moje igre
U njoj mi postalo i sunce bliže
Ali kad vidim kuću uvek sam na početku
Između njena četiri teška kamena
Noću s groblja ukradena
Ko da mi se oči gnječe

(Bože da l' su ih duše umrlih našte) momo vuković: PLOD

UMIRANJE

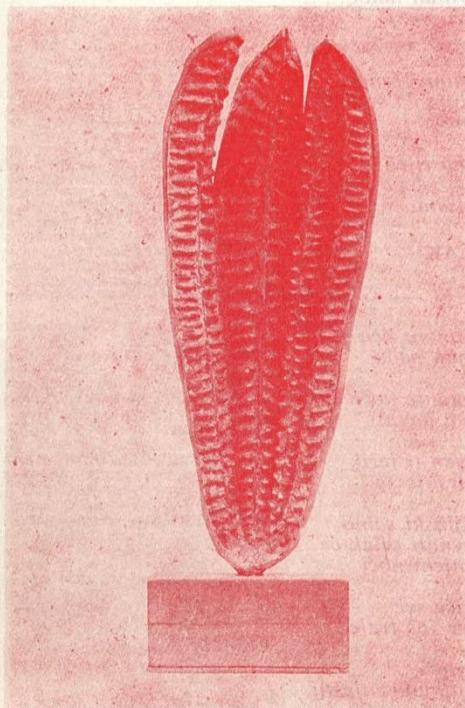
O, kako je umirao Mudžula
Kovač u mojoj mali
Ko da je bio rasuto žito
Po našem putu
A smrt slepa ptica
Svi smo tog leta znali
Veliku molitvu smrti
I jabuka pred kovačnicom
Bila je te godine bez roda
Starci su kovali darove smrti
Deca bacala srpove u vir
Pre sunca čistili smo put do vode
Uveče palili vatru
Mudžula ni živ ni mrtav
Ni san da usni
Ni nesan da bude
Dok zvezde ne videše kosti
Smrt nije spustila krila

SEOBE

Na groblju crkva
Na crkvi sat
Kazaljka kazaljku juri
Povija se plamen sveća
Čija to duša pada
Kad ptica nad krstom
Širi krila
I trešnja u cvetu vene
O da l' će kamen
Dušu da veže
Ili joj čvor
Žalosna marama spremila
Kad crkva grobu darove dā
U kom će vremenu
Duša da se vidi

KAP MOJE KRVI

Iz straha planina isklijala
Smeđu da preti
Od crnog vetra
Reč da strepi
Uho planine
Na našem srcu
Zveri na snove reže
Na vešalima
Glas se njiše
Ko trula šarena krpja
Što čuva tajnu
Mrtačke duše
Između D i R
Kap moje krvi

Ptica

milenko fržović

ZAPISI O ATLANTIDI

ovde se vidi
atlantida
kao
prazna i
lepa
vinska čaša
što se lomi
usled snažne rotacije
i reč
koje dosad nije bilo
blista
dobjivena vlastitim
veštima snagama
kao putokaz
za sve
što se kreću
kroz život
i pustinju
koji idu u susret
samima sebi
da se jednom vrate
s odgovorima
na sva pitanja
kao stene
pone duha

KLUPKO PLAVOG KONCA

stoim pored ljudi
koji trče u krug
i doživljavani
veličanstvenu promaju
i pesmu
na pegavom papiru
kao pirografu crnu vatrnu
široku
okruglu
onu koja sadrži
sve što je čovek ikad stvorio
i pretvorio u ništa
da bi se bolje videlo i
živilo i epšte
kad sunce probije ljunsku
velike senke
i izade na svetlo dana
kad sunčev lice zasija
nad vodama i zade
u narod i njegovih pedeset
grešaka ovde
gde je klupko plavog konca
sve što je ostalo
od sveta

PESNIK

pesnik
je zdrav
neustrašiv i
kao dete
naviše voli
sve i kaže
žene sunce
more i velika praznina u glavi
to je ono
što me čini
strašnim i
drži
u ravnoteži

PTICA

sedi u kavezu
i čeka smak sveta da
se osloboди

Odrastao sam

zoran đerić

OČNA JABUČICA

ne dam da mi zaviruju
u duplje na licu
i mute prozračne sredine
i opne

tu negde ne jednako raspoređene
ostavio je Jakob
vidne otiske

u očnoj vodici se okupao
i pažljivo da ne ošteći sočiva
i oduzme im prozračnost
staklastim telom se izvlo
i očnim kapcima udaljio
razvodeći suze
iz suznog ugla u suzno
jezerce uvek čisto

ne dam da mi zagrizaju
jabučicu
i propuštaju
tanu kroz prste

žuta ili srepa
mršja je moja
i goťovo

POD ADAMOVOM JABUČICOM

pod adamovom jabučicom
smeštena je naša buduća
nevola: koren jezika i
podjezična kost »veliki
rogovi« u dva nastavka

u prvom varamo sami sebe
veštим lažima ili
maštom od koje ne boli
stomak

u drugom drugi
nas varaju hrskavičavom
istinom ili nadom
da glas ne prestaje
kad podignemo kapak
i štit nad zdeлом
i prstenom koji smo
u čorbi posrkali

sada kroz prsten
probacujemo kakve
strelice ili krike
verujući da ćemo pogoditi
(da li nedužnu) jabuku
na vratu

ODRASTAO SAM

odrastao sam
grančica kojoj se pruža
predvečerje i dalek pogled
van dvorišta

oduševljen i bled
odgovaram tačno
na gadne psovke ružne sobe
i guse gugute iz golubarnika

dručki je moj govor
od onog koji mrsi kose
i cepa vrlo tanke
svilene tkanine
što se dime

dručki je moj govor
od gramžljivog i svakodnevniog
drvenog dugog luka
u konjskoj zaprezi

i katedra je kao i propovedaonica
kesa od hartije
presvisnuće
takne li se vlagom ili vrhom pera

i okrugao nasad cveća
kao i jarac vezan za zvonik
(bunarsko povijanje vode)
samo grudvice su
bez i najmanjih ruku

odrastao sam
natkriljena terasa s nekoliko stepenica
pred glavnim ulazom
(baš kao što treba)

Dve pesme

nikola strajnić

SRDŽBA

Onaj
Koji stoji
Piše

Velmoža
Nad glavom
Sehri

Koplje odlučuje
A ne pero

(Okrutan nalog
Zbori noći)

Ali i sve
U istom trenu
Počinje da se briše
Tajno

Svaka riječ
Svako slovo
Zapisano

SYLAK

G. de Chiricu

Sredinom lica
Sjenka pada

(Šaptanje noći
Usred dana)

Shrvan ti jezik
Zamrsuje se

Zmijinski samo
Sijevnuti sylak će
Granjem noći

Izmiče sve
A sve još traje

Poezija
Na tajnom mjestu

I kisne

Pesme

stevan vrebalov

* * *
Sneg na jelama.
Dim nad selom,
Mi blesavi, mladi večno,
Idemo ođ kuće do kuće.

Sve je nekako zastalo.
Jedino mi počinjemo.
Otimamo nešto,
Gledajući jedan u drugog kao u Boga.
Da zapalimo nešto?
Da se ubijemo?
Da do smrti ne spavamo?
Da sebi oči izvadimo?

Da priredimo veliku sahranu Menjaru,
Keru Deda Čikinom?
U zamrznutu zemlju?
Izljubimo se bez reči i razidemo?

* * *
Još si uvek moja, a nisi bila moja
Moja češ uvek ostati.

Drugari moji otišli su
Ja pevam
O suncu
O putevima.

Mislim na tebe
Devojko prva
Udišem tvoju kosu
I telo
I još si mi topla u ruci.

* * *
Veter je doneo mir lagano hoda
Iz noći
Misli
Dok sam se vraćao od
Bezazenihih prijatelja.

* * *
Ako hoćeš da bude tvoja
Moraš joj reći:

Hodi da kleknemo na pesak
Topao kao naša tela
Da kleknemo na pesak
Koji se više nikada
Sa kolena ne može izbrisati.

Dali u uterusu

milko valent

mala himna pluskvamperfekta

VJETAR S MORA, koje toliko volimo
hladi naše dvije nadrealističke vreće
to je GALA (da li u uterusu?)
hipnagogički hypnos i crno-crveni rajske grm
i puna maternica lave
(vjerovali ili ne: kuštrava mlječ raja i kvrga topline)
to je gala!
gala je biti provod u majci
prolistaj skalu nježnosti, i plikove prolistaj
plikovi, drhtave rese sluznice vise na sve strane
u narancastoj magli masnih resica
ništa razuzdano: kroz sluznu pećinsko grlo
stalaktiti/stalagmiti
glavići u hrcpcu blijute smjesu fetusa
sive horde za bijelo čedo
krvlju podlivena mrežna košuljica, nježno prolistana

* * *

hypnos-Dali privezan za karminsko crijevo
stini zadovoljstvo
mistična vrpcu, zlo, pupčan odljev, atelje
echo pulpe kaže: maternica bez lica
lučka fetus-kozmetičko dijete
listaj »živjela vulvotekal!«

* * *

drobna utroba umiva solarnog stanovnika
baš po mjeri srođene rajske plitice žarnog fenjera
a on je plamičak i eksibicija
listajuća čedna svinja ROK
tajne tane u narancastoj magli žitke resice
on: narcis-masturbator
u RAJU

Dve pesme

jozo t. boškovski

AX TA СВЕСТ

Песникова свест припада правим скитницама
Свест је СТАЊЕ ЧОВЕКА У ДАТОМ ТРЕНУТКУ!
Свест је водена стихија која оставља наносе
и прави терасе од ситног песка и муља по периферијама
које обухвата.

Свест представља припремљено стање
за песничку акцију

Са завршавањем акције —

Свест песника и колективна свест —
онт се налазе у (једно адекватно стање),

у развоју!?

Припрема се нешто ново —

о чему ће људи, поступно, постати свесни
(Идеје и планови зачину се на периферним терасама свести

када надоће велика вода која поново уздрма прошлост
и оживи је!

Сања се само оно што је битно

Свест песника је једини мера о стварима и појавама и
процесима —

тамо где друге мере нема!...

ВИСОКО МИШЉЕЊЕ О ЧОВЕКУ

Човек је тријумф природе и развилтка

И средство природе!

Човек је средство које је створила природа сама себи
за своје усавршавање —

у току свога усавршавања

Што је човек савршенији —

то је савршеност природе

(Преко савршенства човека —

природа постиже нови ступај савршенства)

Савршенство човека улази у средству

за усавршавање природе

(Дакле, природа се стално усавршава

у процесу свога хуманизирања)

Постепено постајемо мера свих ствари

Podsticaj

slave đorđo dimoski

U JEDNOM SE TRENU ZABAVLJAM

U jednom se trenu zabavljam
sa svojim telom
napuštajući ga krišom
izlazim iz bašte

Vani duboki zenit
izvija se u plavkastom dimu
probijajući se niz zelene
latice gleda

Kako nastaje sve
od iste svetlosti
prelivajući se kroz vekove
koje sam izdahnuo.

OBIČNA PRIČA

Naš stari konj
ah taj stari i dobri konj

Crni taj naš
taj metalni

Za jahača te neće
kaže: NE

(Sakupi svoja polja
rasprostrta ispod njega

i idi već jednom
kada kaže NE)

Govori tako naš kućni bog
i u dolini tamnoj

leži. Gledaj kako se iznad vira
smeje u blesku.

PODSTICAJ

S tom namerom sam bio.
S penom u ustima.
Neprestano sam ovde, S takvom
namerom sam se suočio.
Ne bih želeo da menjam
baš tu nameru. Ja neću
da izmenim Vas. Ja,
ja s tom namerom sam bio.
Bio sam s penom u ustima.
Svakodnevno sam ovde.
TA BIO SAM.

BELESKA

SLAVE ĐORĐO DIMOVSKI rođen je 1959. u Ohridu.
Objavio je »Gravire« 1979. Skoplje. Dobitnik je nagrade
»Mlad borec«, a ove godine pobednik je »Mlade
Struge«.

S makedonskog preveo:
Miloš Lindro

Tiha jutra

đelu naum

TIHA JUTRA

*Tiha jutra ili tihe noći
to je kuk to je butina to je panter
pokušavam da ti zgrabim ramena služeći se violinom
kao mrežom za leptire
no ako twoja kosa zvoni to je stoga što sanja
ako tvoj kapak cveta to je zbog vетра
ako tvoja ruka urla to je stoga što je noć
ako ti uši spavaju to znači da su gladne
ako se tvoje cipele smeju to one misle
i twoja ramena ako lete to je možda veoma kasno
ako twoja ruka čuti to je stoga što je školjka
ako ti vene jure to je zbog mandragore
ako ti butina sluša to je stoga što još uvek ima lišća
ako ti krv peni to je krivica senki
ako twoja ruka vršti to je stoga što umire
ako tvoja senka lebdi to je stoga što gori
ako ti nokat stoji na zidu to je stoga što je ljubičast
ako tvoja noge rže to je zbog odlaska
ako ti pluća zaspri to je stoga što je mrok
i ramena twoja ako se guše
to je sigurno zbog drveća*

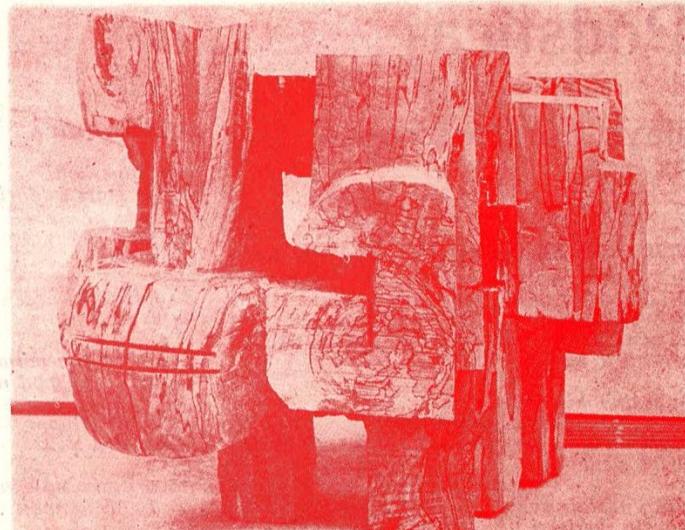
WCMEN LOVE ITS AROMA

*Kao sveštenik Farija u svešteniku Fariji
među oteleotvoreni najboljim pokoljenjima
nalazimo svakako jedan život ispred i mnoge živote iza
preostali nas gledaju kroz prste
peru nas svojim dugačkim očima gledaju nas
nalazimo se negde ne znamo gde
u predelu svetlučavih stanja
tvoja mokra kosa zamračuje mi lice Postelja truli
a ti me još heklaš i pružaš mi ruku
grlimo se dok ima vremena
oni nam peru oči brišu nas od sapuna prekrivaju nas crnim
bršljanim
zakopavaju jednog u drugom kao sveštenik Farija u svešteniku
Fariji*

1944

ĐELU NAUM (Gellu Naum), rođen 1915. godine, spada u red najznačajnijih savremenih rumunskih pesnika. Studirao je u Bukureštu i Parizu. Debitovao je knjigom *Požarni putnik* (1936). Objavio je dvadesetak zbirki poezije, od kojih pominjemo: *Sloboda spavanja na slepočnici* (1937), *Vasko de Gama* (1940), *Hodnik sna* (1944), *Medijum* (1945), *Zamak slepih* (1946), *Mirno sunce* (1961), *Atanor* (1968), *Druživotinja* (1971), *Izabrane pesme* (1974).
Bavi se i prevodenjem, pretežno francuskih autora: Didro, Stendal, Igo Prever, René Sar.
Dela Đelu Nauma zastupljena su u mnogim evropskim časopisima i zbornicima. Kod nas mu je prevedena knjiga na makedonski.

Prevod s rumunskog i beleška o pesniku:
Petru Krdu

sretomir—basara arsić: KAPIJA JUGA

SVEČANOSTI

*Marija-Roza piše mi sa kraja sveta
o prvobitnom zлу o nostalgiji blata
piše mi da sadi žito i da ga sama gricka
čim nikne
a pošto nisam sisao njenu dojku kao dete
piše mi da hoda bosa
Kuvam kafu za one koji su duže vreme zaposleni u zemlji
ili možda kopam da nađem prozor
U susedstvu u nevidljivom i divljem svetu
jedan otuđen tip iskazuje me u javnoj govornici
izveštavam vas da se nalazim na trgu Buzešti i da odavde
nameravam da idem pešice u podrum ili čak dalje
izveštavam vas da sam se obvio lanenim platnom da sam
natukao šešir od trave
i da sam se sahranio prilično duboko*

1945

VELIKA SESTRA

*Uveče čujem na prozoru
njeno disanje medu granama dunje Katkad
sedi napolju kraj plota da bi oterala hladnoću
potom uspavljuje travu i dolazi
da mi izvadi trnje iz tabana
uvlačim se u svoju kućicu*

*njene preoštare trouglove ne razumem
iz poštovanja (njena poslednja dojka me obavija
svojom materinskom nevinosti)
falusoš govoreći crvenim
kad čujem njene korake ispod moje kože*

*Ponekad u polju kad je zapara
ona me kišobranom prekriva
i u toj svežoj prisnosti
naši roditelji iznova vode ljubav*

ČAROBNA LAMPA

*Bezbojan nepromenljiv neizvestan
plivač u vitkim jastucima
karika kojom sam te večerom milovao
stilet kojim sam ti vene milovao*

stigao sam i zaboravio pravi gest

1940

OKVIR

*Tama je počela od glasova
u ciglama u travi u kopričama krpama i kostima
pušio sam pikavac cigarete
pokraj mene je dahtalo umorno kamenje
pokraj mene je čutala mračna i bestidna majka*

*bilo je to veče što se ljaljalo
ne znam zašto se ljaljalo
sad sasvim tu sad vrlo daleko
ne znam zašto se ljaljalo*

pokraj mene je dahtalo umorno kamenje

1941